

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Nová média II / škola MgA. Kateřiny Olivové

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Knock Knock Talks
Vyklepávaný rozhovor

Vypracovala: Iveta Schovancová
Vedoucí diplomové práce: Doc. Anna Daučíková akad. soch.
Oponent diplomové práce: Mgr. Michal Novotný

Akademický rok 2018/2019

Knock Knock Talks

Projekt Knock Knock Talks svým názvem odkazuje ke zvuku klepání, který může mít povahu zakódovaného jazyka i vyjádření fyzické přítomnosti.

Východiskem závěrečné práce je situace, ve které dochází k výměně informací mezi dvěma osobami na konkrétním místě a v konkrétním čase. V tomto momentu se dostávají do blízkého kontaktu a vedou spolu osobní rozhovor, pro který se stává podstatná i samotná vzdálenost mezi dvěma osobami (body). Osoby v přímém rozhovoru navzájem slyší svoje hlasy. Vzdálenost v komunikaci se promění, když osoba (bod) přichází do přímého kontaktu se znakovým systémem, tak jak to známe z každodenního života, když přicházíme do kontaktu s katalogizovanými údaji (registrační značky, telefonní seznamy, rejstříky, databáze). V tomto případě nejde o oboustrannou hlasovou výměnu jako u předchozí situace, ale o jednostranné čtení informací.

Téma projektu je součástí široké oblasti uvažování o proměně způsobů dorozumívání v mluvené a psané řeči a její reflexi. Přestože neřeším žádný komunikační způsob výhradně a postupuji tak, že jeden komunikační způsob používám ke zviditelnění druhého vzájemným střetáváním nebo doplňováním, vycházím z uvažování o souvislostech mezi charakterem slova, jeho dosahem, formováním myšlení a formováním vztahu ke světu. Přechodem od komunikace převážně lokálního charakteru slova v kulturách formovaných řečí ke kulturám disponujícím slovem v globálním měřítku se ve svých knihách zabývá Walter Jackson Ong. Přibližuje přechod od společenství mluvené řeči, tzv. orálních kultur, ke kulturám tzv. sekundární orality mluvící elektronicky transformovanou řečí, která nese znaky kultury psaní i tisku. „*Odlíšnost mezi elektronickými médii a tiskem způsobily, že jsme začali být citlivější na odlíšnost mezi psaním a oralitou.*“ (Ong W. J., 2006, str. 11)

V orálních kulturách je komunikace především situační a řeč má takovou podobu, aby mohla být slova snadno vybavována z paměti. U chirografických kultur se slovo, které bylo doposud zvukem, zviditelňuje zapsáním, a tělo tak přestává být výhradním nositelem řeči. Paralelní komunikační kanál – psaní, umožnil pustit myšlenky z hlavy a zároveň se v přemýšlení pohybovat tam a zpátky. Psané slovo mimo jiné umožnilo řeč analyzovat. Abecední knihtisk pak rozložil slovo na jednotlivá písmena daného tvaru a začal ho krok po kroku mechanicky skládat v text. Slovo se tak stalo produktem strojové výroby. Ať už jde o mluvení, psaní, tisk, elektronická média, každé období vytváří nové formy a žánry, které uspořádávají myšlení, třídí ho a uvádí poznatky do vzájemných vztahů (hádanka, epos, rejstřík, román a mnoho dalších).

Instalace je složena ze tří částí a tvoří ji různá média (video, objekty, fotografie). Pro části je společné, že se skládají ze dvou vrstev. V instalaci zaujímají místa vedle sebe a každá se trochu odlišným způsobem dotýká zvoleného tématu.

Úvodem do instalace je video. Ve videu jsem vycházela z reálné situace člověka, který se ocitl ve fyzické blízkosti projíždějících automobilů. Začala jsem řešit možnost navázání kontaktu mezi jedním bodem a několika body v pohybu. Předčítáním (hlas postavy) jsem se snažila zviditelnit poznávací značky automobilů (pohyb). Chybné rozpoznávání značek v rychlosti a pohybu spolu s převodem zrkadlového vjemu do zvuku transformuje řeč, narušuje plynulost čtení, znemožňuje identifikaci automobilu.

Postava stojí v protisměru jízdy (pohybu) na viditelném místě silnice. Lidé uvnitř automobilů si ji na zlomek času všimnou. V tomto momentě postava a projíždějící řidiči navážou kontakt. Z videa jsou patrné dva druhy registrace, zrkadlová a hlasová. Z úhlu pohledu kamery jsou lidé prezentováni jako anonymní. Náhled zjednodušil konkrétní typ automobilu na zdeformovaný obdélníkový tvar, zploštil reálný vnitřní prostor na jednoduchý obrys. Přemýšlela jsem nad tím, jaká vrstva nebo jaká součástka odpovídá zjednodušenému tvaru automobilu v optické zkratce. Ne zcela intuitivně, ale spíše na základě rozpoznávání tvarových podobností jsem začala pracovat s interiérovými autokoberci. Díky tomu jsem se mohla manuálně vztáhnout (zásahy)-a přiblížit (půdorys)-k objektu automobilu.

Druhou část instalace tvoří podlahové objekty z perforovaných koberců. Interiérový koberec získal svůj charakter strojovou výrobou, prořezáváním a prolisováním podle daného vzoru tak, aby jako negativ

strojových součástí zapadl do celku automobilového stroje. Jeho funkcí je změkčovat podlahu, krýt automobilovou konstrukci. Vzorový tvar se používáním postupně mění. Sejmutý podlahový koberec vznikl otiskem strojové formy, zároveň svým povrchem odkazuje ke kontaktu člověka a stroje. Povrchy koberců jsem prořezávala, čímž jsem chtěla manuálním způsobem narušit a odlehčit strojově tvarovaný výrobek, a to při zachování otisku uspořádání sedadel v automobilu. Zajímala mě reakce materiálu, okamžik, ve kterém se struktura začíná rozpadat.

Třetí část instalace představuje série fotografií sedadel. S fotografiemi také pracuji ve vrstvách, podobně jako u předchozích perforovaných objektů. První vrstva je obrazová: samotné fotografie ukazují sedadla z bočního úhlu pohledu a nepodávají žádné informace o okolním prostředí. Připomínají pasivní, odkloněný pohled na povrch vedlejšího sedadla. Zásahem do obrazu, který reprezentuje to, že něco není přítomno v bezprostřední blízkosti, vyznačuji konkrétní místa. Vyznačování místa přímým kontaktem má svůj protiklad v neosobním kontaktu s registračním systémem. Na některých fotografiích zakrývám momenty zásahu další vrstvou. Tento princip pro mě představuje možnost, jak se znovu a jinak vztáhnout k tomu, co fotografie reprezentuje.

Vzhledem k malému odstupu od projektu nedokážu svoji práci dostatečně odhodlaně zařadit, ale okruh zájmu by mohly vytvořit příklady děl, které jsou mi z různých důvodů blízké: Will happiness find me? Peter Fischli a David Weiss, Kulturgeschichte 1880-1983 Hanne Darboven, Wisla Josef Dabernig a další.

Téma, ze kterého jsem vycházela je natolik široké, že by se dalo rozpracovat různými způsoby. Uvědomuji si, že se v něm objevují podtémata jako vztah člověka a stroje, člověka a technologií, virtuální realita, rozhovory na sociálních sítích, spolupráce s umělou inteligencí a další. V projektu jsem pokládala za důležité, vyjádřit se k tématu k pozici osobní zkušenosti nebo něčeho zažitého. Formy, se kterými jsem pracovala, pro mě představují problematickou komunikaci, a to hrálo roli při výběru počátečních situací. Dalším důvodem výběru bylo sociální pozadí situací a napojení na prostředí, i když tento rozměr není z práce příliš patrný.

CITOVANÁ LITERATURA

Ong, W. J. (2006). *Technologizace slova*. Praha: Univerzita Karlova v Praze.